

ПРОПАГАНДА ТА ЦЕНзуРА

Данило Сергійович ПОЛУЯН,

здобувач вищої освіти 3 року курсу Гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «ХАІ»

Науковий керівник: *Спіцина Г.О., докт. юрид. наук, професор завідувачка кафедри права Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «ХАІ»,*

Сучасні технології розвиваються з космічною швидкістю, а кожний новий день не схожий на попередній. З розвитком технологій розвивається і наше суспільство, проте існують «важелі», які запобігають цьому процесу. У цій роботі хотілося б висвітлити дуже актуальну на сьогоднішній день тему, а саме конституційне право кожної людини на інформацію та обмеження інформації через цензуру.

У світі під цензурою розуміється контроль влади за змістом та розповсюдженням інформації, проте українське визначення дещо вужче, воно передбачає пряме втручання влади з метою обмежити або заборонити поширення інформації. Одна з основних задач цензури є запобігання екстримізму та пропаганди, однак влучне «обмеження» інформації призводить до протилежного результату. Як результат – небажана інформація обмежується, блокується, знищується, дозується та перекручується. Блокування інформації у низці випадків породжує інформаційний вакуум у інформаційному просторі, який потрібно заповнити новою самодостатньою вичерпною інформацією.

Цензура буває:

1) Відкрита – через державний орган видається закон, який відкрито забороняє оприлюднення та публікацію певних ідей.

2) Прихована – через залякування коли людям забороняють висловлювати або підтримувати певні ідеї під страхом втрати роботи, суспільної позиції, загрозою їх життю або життю близьких.

При масивному прояві цензури створюється пропаганда спотвореної інформації, нової ідеології або навіть цінностей. Як наслідок, спотворена потрібна інформація, за відсутності інших джерел інформації, сприймається як правдива.

Такий агресивний підхід до цензури інформації порушує право людини на інформацію.

Право на інформацію, яке включає право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір. Основою права на інформацію є право людини на отримання інформації. Варто підкреслити, що право на інформацію не є абсолютним і необмеженим. Насамперед, реалізація права на інформацію громадянами, юридичними особами і державою не має порушувати громадські, політичні,

економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб . Існує принцип, згідно з яким не допускається збирання інформації, що є державною таємницею або конфіденційною інформацією юридичної особи.[1] Тобто можна сказати, що право особи на інформацію закінчується там, де починається право іншої особи.

Проте пропаганда не завжди несла за собою негативне значення. Раніше метою пропаганди було розповсюдження ідей, вчень та знань шляхом докладного та поглибленого ознайомлення.[2] Такий метод дозволяв розглядати пропаганду об'єктивно та кожен міг самостійно тлумачити позитивний чи негативний намір в залежності від власних поглядів. Непрофесійна діяльність журналістів та інформаційна політика країн у часи Другої світової війни надали цьому слову такого значення.

Сучасна пропаганда може класифікуватися відповідно до природи повідомлення та джерела на такі види[3]:

1) Біла пропаганда - загалом походить з відкритого доступного джерела та характеризується м'якшими методами переконання, такими як стандартні техніки відносин з громадськістю та однобічним поданням аргументів.

2) Чорна пропаганда - подається ніби з одного джерела, проте насправді є з іншого. Маскування правдивого джерела пропаганди є найпоширенішим, коли це пропаганда ворожої країни чи організації з негативним іміджем.

3) Сіра пропаганда - це пропаганда без визначеного джерела чи автора. Основне призначення сірої пропаганди полягає в тому, щоб змусити людину повірити в брехню використовуючи «перевернуті» поняття.

З розвитком інтернету, телебачення та інших засобів масової інформації кожен може побачити різноманітність думок та обрати для себе зручну, але майже усі вони несуть категоричний характер. Сьогодні не має тієї самої, «сірої» пропаганди коли кожен має можливість по-різному трактувати ту чи іншу інформацію. Сучасна пропаганда несе в собі ціль схилити на одну сторону, а не дати вибір.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року
2. Велика радянська енциклопедія
3. Литвиненко О. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії